

Apunts de classe: La lectoescriptura epistèmica a través del treball col·laboratiu

annexos

2016-2017

**Universitat de Barcelona
Màster en Formació del Professorat de Secundària
Especialitat de Filosofia
Tutora: Glòria Arbonés Villaverde**

Enric Torrens Torres

ANNEX 1. UNITAT DIDÀCTICA

GRUP CLASSE	DURADA	PERÍODE	CURS ESCOLAR	PROFESSOR/A
2on de Batxillerat / A	9 sessions d'1 hora.	2on Trimestre	2016-2017	Enric Torrens Torres
ÀREES/MATÈRIES		TÍTOL I JUSTIFICACIÓ DE LA UNITAT		
Història de la Filosofia		<p>JOHN LOCKE. Teoria del coneixement / Teoria política.</p> <p>Preparació en profunditat de les teories epistemològica i política de l'autor.</p> <p>Contextualització en la història de la Filosofia, la renaixença de l'empirisme, en particular, l'empirisme britànic que s'inicia amb Locke i segueix amb Hume i Berkeley.</p> <p>La contextualització del pensament de Locke en la història política d'Anglaterra i Europa (el naixement del Liberalisme, la proto-democràcia moderna i la primera divisió moderna dels poders polítics en contraposició amb la tradició absolutista europea teoritzada i justificada per Hobbes).</p> <p>Treball de les competències implicades de cara a la prova de Selectivitat.</p>		
OBJECTIUS D'APRENENTATGE (O)	COMPETÈNCIES (C)	CRITERIS D'AVUACIÓ		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificar i comprendre el període modern en la història, la ciència, la religió i la filosofia. 2. Contextualitzar els problemes filosòfics propis de l'època moderna. 3. Llegir de manera comprensiva i crítica els textos d'epistemologia i política de John Locke. 4. Desenvolupar i consolidar una actitud crítica davant el pensament de Locke i altres autors 5. Exposar correctament de manera oral i escrita el pensament de Locke. 6. Valorar el debat entre posicions contràries com a mitjà per practicar el respecte vers els altres. 	<p>- Generals:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Comunicativa: gestió i tractament de la informació. (O3, O5) 2. Personal i interpersonal. (O4, O6) 3. Coneixement-interacció amb el món. (O1) 4. Adquirir i integrar nous sabers i habilitats. (O1, O2) <p>- Específiques:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Anàlisi i síntesi crítiques. (O3, O4, O6) 6. Reflexió, crítica, dialògica i argumentació. (O3, O4, O6) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Participació a l'aula. (O5, O6, C1, C2, C3) 2. Participació en la flipped classroom i les tasques proposades. (O5, C1, C2, C5) 3. Capacitat d'anàlisi d'un text. (O1, O2, O3, C1, C4, C5) 4. Capacitat de síntesi. (O1, O2, O3, C1, C4, C5, C6) 5. Capacitat argumentativa oral i escrita. (O5, C1, C2, C5, C6) 6. Capacitat crítica i reflexiva. (O3, O4, O6, C5, C6) 		

CONTINGUTS (Conceptuals, Procedimentals, Actitudinals)

Comuns:

- Recerca, obtenció i selecció d'informació a partir de fonts diverses, entre les quals hi ha les TIC. Processament i anàlisi crítica de la informació.
- Expressió argumentada, oral i escrita, d'idees i participació en debats per mitjà de l'exposició raonada del propi pensament i respectant l'opinió dels altres.
- Comentari reflexiu de textos filosòfics o que suscitin problemes filosòfics, emprant amb propietat els corresponents termes i conceptes.
- Racionalitat, empatia i respecte crític envers els plantejaments aliens, individuals i col·lectius.
- Autonomia personal i sentit de la responsabilitat a l'hora de prendre decisions i actuar, assumint una visió crítica vers qualsevol forma d'injustícia i discriminació.
- Desenvolupament d'una consciència crítica, compromesa amb la construcció d'una societat democràtica justa i equitativa.

Específics:

- Anàlisi de les relacions entre ciència, filosofia i religió en la modernitat.
- Distinció entre racionalisme i empirisme en relació amb el problema de l'origen del coneixement i la veritat. Valoració dels intents per superar les visions contraposades mitjançant la síntesi.
- Comparació de les teories ètiques i polítiques de diferents pensadors moderns.
- Anàlisi del concepte de raó il·lustrada i de la idea de progrés. Valoració de la seva influència en la configuració del pensament modern.
- Estudi del pensament d'almenys dos autors o autores d'aquest període, entre els quals hi ha Maquiavel, Galileu, Descartes, Newton, Hobbes, Locke, Hume, Rousseau i Kant.

ACTIVITATS D'ENSENYAMENT/APRENENTATGE I D'AVALUACIÓ

SESSIÓ 1

Mètode a l'aula: apunts manuscrits + explicació del mètode de les Flipped Classroom + grups de treball + explicació dels criteris d'avaluació.

Transmissió de cossos de coneixement + Glossari col·laboratiu (Annex 3).

Aula seminari.

Contextualització i influències de John Locke:

- La Revolució científica, el mètode científic aplicat a la Filosofia, influència de Descartes.
- El mètode hipotètic-deductiu / el mètode intuïtiu-deductiu-demostratiu: el projecte filosòfic ha de ser anàleg al projecte científic. Confrontació de Descartes i Locke amb l'escolàstica imperant en la Filosofia de l'època des de Tomàs d'Aquino.
- La física corpuscular de Gassendi / La química moderna de Boyle / La medicina amb Sydenham i la seva relació laboral i política amb el Comte de Shaftesbury.
- Presentació i anàlisi preliminar de l'estructura de l' *Assaig sobre l'enteniment humà*.

Llibre I: Crítica a l'innatisme. Confrontació amb la concepció cartesiana.

Llibre II: Teoria del coneixement. Qualitats/Idees.

Llibre III: Anàlisi del llenguatge.

Llibre IV: Tipus de coneixements i jerarquia.

Lectura dels fragments 1 a 5 del llibre I, capítol II de l'Assaig sobre l'enteniment humà recollits a ATENA.

Crítica a l'innatisme de Descartes. Diàleg entre Locke i Descartes sobre l'innatisme. Comparativa feta amb l'alumnat a partir dels coneixements adquirits en l'anterior unitat didàctica.

- L'empirisme: crítica a l'optimisme racionalista de Descartes. L'escepticisme en la posició empirista: els límits del coneixement humà.
- Conseqüències: La ment és un White Paper, els sentits ens proporcionen els continguts mentals que constitueixen el coneixement humà.
- Possibilitat: La crítica a l'innatisme relacionada amb l'innatisme com a fonament teòric de la monarquia absolutista.

SESSIÓ 2

Transmissió de cossos de coneixement + Seminari de lectura.

Aula seminari.

Llibre II: Teoria del coneixement: Qualitats/Idees, Ontologia/Epistemologia

Lectura d'alguns fragments: 1, 2, 3, 7, 8, 9, 10, 13, del llibre II, capítol VIII de l'Assaig sobre l'enteniment humà recollits a ATENA.

- Distinció entre el pla ontològic i el pla epistemològic.
- Distinció entre qualitats primàries, secundàries i terciàries. Objectivitat i subjectivitat de les qualitats. Les qualitats són poders.
- El contingut mental que dona lloc al coneixement: Les idees produïdes en nosaltres per les qualitats dels cossos a través dels nostres sentits i la nostra capacitat reflexiva.
- Idees de sensació i de reflexió
- Idees simples / Idees complexes (mode, relació i substància). Combinació d'idees.
- Semblança entre idees i qualitats.
- La inferència de la substància. Substància en Descartes i en Plató (recapitulació del coneixement de continguts donats en unitats anteriors).

SESSIÓ 3

Transmissió de cossos de coneixement + seminari de lectura + glossari col·laboratiu

Aula seminari.

Llibre III i IV: Anàlisi del llenguatge i tipologia de coneixement.

Lectura d'alguns fragments: 14, del llibre IV, capítol II; 10 11 i 12 del llibre IV, capítol IV de l'Assaig sobre l'enteniment humà recollits a ATENA.

- Necessitat d'un anàlisi exhaustiu del llenguatge per fonamentar un coneixement que s'expressa amb llenguatge.
- Nominalisme-conceptualisme: Recuperació d'Ockham per part de Locke.
- Essència real (substància) / Essència nominal (conceptualització de la idea derivada de la percepció de les qualitats o atributs).
- Adequació- inadequació (acord-desacord) entre idees.
- Coneixement intuïtiu (inmediat, la pròpia existència)
- Coneixement demostratiu (mediat, l'existència de Déu) Destacar la coincidència, fins aquí, amb Descartes i la compartida influència del nou paradigma de la ciència de l'època.
- Coneixement sensitiu (la pura sensació de l'existència de les coses finites, la conjectura, l'observació i l'experimentació, el mètode científic). La probabilística i l'estadística com a fonament de la Mecànica Quàntica. Visió reflexiva a partir de l'experiència i els coneixements de l'alumnat de l'itinerari científic-tecnològic.

Glossari col·laboratiu (Annex 3).

- Es recupera el glossari iniciat a la primera sessió i es procura definir el vocabulari correspondent a la teoria del coneixement de Locke.

SESSIÓ 4

Comentari de text col·laboratiu.

- Es proposa un treball conjunt amb tota la classe d'un comentari de text sobre la teoria del coneixement de Locke (model d'examen de Selectivitat).
- Lectura detinguda del text, anàlisi i possibles respostes.
- Es demana la participació activa i es reflexiona sobre les dificultats que l'alumnat pugui tenir al respecte.
- Es demana que es respongui a casa com si es tractés del mateix examen de Selectivitat a partir del que s'ha dit a classe.

Transmissió de cossos de coneixement.

Aula seminari.

Contextualització del pensament polític de Locke.

- Influències en l'educació política de la família Locke.
- Hobbes i la monarquia absolutista dels Estuads.
- La relació amb el futur compte de Shaftesbury.
- Monarquia absoluta Vs. Monarquia parlamentària. Petit diàleg sobre les implicacions actuals dels tipus de govern.
- El liberalisme de la propietat privada i la llibertat individual.

SESSIÓ 5

Transmissió de cossos de coneixement + diàleg filosòfic

Aula seminari.

Teoria política de Locke.

Lectura d'alguns fragments: 19 i 20 del capítol III del *Segon tractat sobre el govern civil* recollits a ATENA.

- La condició humana en Hobbes i Locke.
- Llei natural. Problematització sobre la crítica a l'innatisme i el postulat de la llei natural així com de les referències a la llei divina per part de l'autor.
- Estat de natura. Postulat pragmàtic, fonament de la teoria política de Locke
- Estat de guerra.
- Pacte social. Exprés/ Tàcit. Constitució d'un govern civil.
- Orígens del govern civil. El consentiment en el patriarcat i el consentiment en el cabdillatge que esdevé monarquia. Criteris d'utilitat (altre cop el pragmatisme).
- Divisió de Poders. La primera formulació de la divisió de poders abans de la definitiva i actual (Montesquieu).

Diàleg filosòfic: La llibertat Vs la seguretat i les seves implicacions actuals (terrorisme)

SESSIÓ 6

Transmissió de cossos de coneixement.

Aula seminari.

Teoria política de Locke (continuació)

Lectura d'alguns fragments: 19 i 20 del capítol III del *Segon tractat sobre el govern civil* recollits a ATENA.

- Objecions. La contraargumentació. Exemples històrics. La llibertat és el fonament del pacte i de les nombroses monarquies existents i històriques.
- Dissolució del govern. Causes internes i externes.
- Dissolució de la societat. Retorn a l'estat de natura i tendència al pacte.
- Rebel·lió. El poder en mans del poble

SESSIÓ 7

Recapitulacions + comentari de text.

Aula seminari.

Dubtes de cara a l'examen + Comentari de text col·laboratiu.

- S'aclariran els dubtes que hi hagi sobre tot el que s'ha treballat anteriorment.
- Es proposa un treball conjunt amb tota la classe d'un comentari de text sobre la teoria política de Locke (model d'examen de Selectivitat).
- Lectura detinguda del text, anàlisi i possibles respostes.
- Es demana la participació activa i es reflexiona sobre les dificultats que l'alumnat pugui tenir al respecte.
- Es demana que es respongui a casa com si es tractés del mateix examen de Selectivitat.

SESSIÓ 8

Recapitulacions, dubtes i aclariments

Aula seminari.

Repàs i preparació de l'examen.

- Resum i recapitulació dels punts fonamentals de la teoria del coneixement i la teoria política de Locke.
- Resoldre dubtes i tornar a explicar allò que no s'hagi entès prou bé.

SESSIÓ 9

Aula seminari.

Retorn de l'avaluació.

Cal dir que l'examen consisteix, bàsicament, en el mateix que es va treballar en la sessió 3 i la pregunta d'opinió del treballat a la sessió 7, per tant, qui hagi treballat i participat a l'aula tindrà bona part de la feina feta.

- Retorn individualitzat (en paper) de cada examen.
- Reforç dels punts forts de cada alumne.
- Reforç de la participació en les flipped classroom.
- Errors comuns i maneres de treballar-los.
- Agraïments i comiat.

ANNEX 2. GLOSSARI COL·LABORATIU. CONEIXEMENTS PREVIS/RECONSTRUCCIÓ CONCEPTUAL.

L'activitat consisteix, en un primer moment, en una diagnosi dels coneixements previs de l'alumnat abans de començar la unitat didàctica en qüestió: **John Locke: Teoria del coneixementia / Teoria política.** Un cop iniciat, el glossari formarà part del guió de les classes i s'anirà omplint durant les mateixes complementant o matisant les definicions ja fetes. De manera recurrent es destinarà algun temps de les sessions posteriors a posar en comú les definicions que s'han anat completant. Ordenadament i de manera oral, tothom llegirà una definició pròpia i s'obrirà un torn de paraula per procurar que tothom pugui completar la seva (amb un altre color de bolígraf o de manera diferenciada de la pròpia) amb visions complementàries, dialogant i problematitzant amb les contràries, aclarint les poc adequades i introduint les no contestades per ningú.

Competències; Comunicativa. Gestió i tractament de la informació. Personal i interpersonal. Coneixement i interacció amb el món. Capacitat de síntesi. Capacitat de treball en equip

Continguts conceptuals; Vocabulari i concepcions relatives al pensament de John Locke sobre la Teoria del Coneixement i la Teoria Política

Continguts procedimentals; Participació en espais de reflexió i intercanvi d'informació, contrast i expressió d'idees. Racionalitat, empatia i respecte crític envers els plantejaments aliens, individuals i col·lectius.

Continguts actitudinals; Fer servir i valorar el diàleg com a forma d'aproximació racional al coneixement i com a procés intern de construcció d'aprenentatges significatius, reconeixent i practicant els valors intrínsecs del diàleg, com el respecte mutu, la sinceritat, la tolerància i, en definitiva, els valors democràtics.

HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA, 2on de Batxillerat	
Grup:	Alumne:
Concepte	Definició pròpia (màxim 2 línies) + definicions complementàries dels companys i/o del docent
1. Ontologia	(...) + (...) + (...)
2. Epistemologia	(...) +
3. Idealisme	
4. Racionalisme	
5. Empirisme	
6. Idees simples	
7. Idees complexes	

8. Coneixement	
9. Idees de sensació	
10. Idees de reflexió	
11. Qualitats primàries	
12. Qualitat secundàries	
13. Poders	
14. Semblança	
15. Adequació	
14. Substància	
15. Extensió	
16. Condició humana	
17. Llibertat individual	
18. Liberalisme	
19. Propietat privada	
20. Llei natural	
21. Monarquia absoluta	
22. Monarquia parlamentaria	
23. Estat de natura	
24. Estat de guerra	
25. Pacte-contracte social	
26. Societat civil	
27. Govern civil	
28. Divisió de poders	
29. Dissolució del govern	
30. Dissolució de la societat	
31. Rebel·lió	

ANNEX 3. GUIÓ PER ALS APUNTS COL·LABORATIUS al GOOGLE DRIVE

1. Contextualització i influències de John Locke

2. Crítica a l'innatisme

3. Teoria del coneixement

3.1. Ontologia

3.2. Epistemologia

3.3. Anàlisi de llenguatge

3.4. Jerarquia i tipus de coneixements

4. Teoria política

4.1. Context polític

4.2. Llei natural

4.3. Estat de natura

4.4. Estat de guerra

4.5. Pacte social

4.6. Societat civil

4.7. Origen del govern civil

4.8. Divisió de poders

4.9. Dissolució del govern

4.10. Dissolució de la societat

4.11. La rebel·lió

4.12. Objecions

ANNEX 4. MOSTRA D'UN DOCUMENT DRIVE

The image shows a Google Docs interface with a document titled "Locke (apunts)". The document content is as follows:

-Idees complexes, la ment és activa i les idees poden estar dividides en tres. Les de mode (*composició d'un bolí*) les de relació (*relació entre distancies de dos objectes*) i les de substància.

La substància
És allò que fa possible que **totes les qualitats que fan possibles el coneixement d'un objecte** estiguin juntes i per tant siguin perceptibles per els nostres sentits.

- Qualitats primàries: pertanyen al objecte en qüestió i independents de la percepció humana (ex; massa, forma, solidesa... etc).
- Qualitats secundaries: són dependents de la percepció humana, són subjectives per a cada persona (ex; calor, fred... etc). Dins d'aquestes podem veure els **poders** (o qualitat terciària) que són algunes qualitats que tenen alguns objectes sobre altres (ex; el calor del sol desfà la cera).

Topografia de les idees
Degut a la visió força contemporànea Locke va dur fins al màxim la teoria de Descartes sobre l'estructuració del pensament ja que pensa que en la filosofia s'ha de fer com la física, ja que té uns resultats molt fiables per tant Locke proposa un coneixement del mecanisme de la ment per extreure tot el procediment i lligams de pensament i conexions de la ment.

Expressió del coneixement
Locke fa un anàlisi del llenguatge humà (manera en la qual s'expressen les idees), això rep el nom de filosofia del llenguatge. Fa una referència al nominalisme que es basa en distingir la essència real (cosa que hi ha en un objecte) i està molt lligada al tema de la substància al de la essència nominal és el conjunt de les qualitats que nosaltres percebem i en construïm coneixement.
El coneixement té a veure amb el acord o desacord entre les meves idees, tot hi que els podem

On the right side, there is a comment thread:

Locke entén per "poders" totes les qualitats. Les qualitats (primàries, secundàries i terciàries) tenen poders d'afectar els nostres sentits o modificar les qualitats d'altres objectes.

Enric Torrens 19:51 20 de febr. Resol

La filosofia ha de ser com la ciència (en plena revolució des de Galileu i en l'època de Descartes i Locke). La ciència té MÈTODE i no deixa lloc al DUBTE, pretén una explicació absoluta de la realitat, sense esquerdes.

Enric Torrens 19:51 20 de febr. Resol

Les idees s'expressen mitjançant el llenguatge, per tant, per a Locke és cabdal analitzar-lo i comprovar-ne la seva fiabilitat.

Enric Torrens 19:51 20 de febr. Resol

Aquesta part no està molt clara. L'essència real d'un objecte fa referència a la seva substància, que no podem conèixer perquè és una [Mostra'n més](#)

Inici - Biblioteca Virtual x LOCKE: Google Drive x VOCABULARI - Documen x

← → ↻ Segur | https://docs.google.com/document/d/1pfYgrePwucI73UT5tbEdWY2id0iMm1AMvJuskTd0oU8/edit

← 22 de febrer, 8:46

100% Total: 9 modificacions

etc) i modes (conjunts d'idees simples, combinen diferents idees simples)

Qualitats primàries: **objectives**, formen part de les coses en sí, no es poden separar dels cossos externs, produeixen idees que representen els objectes tal qual són.

Qualitats secundàries: **no formen part dels objectes en sí mateixos; les idees es formen a partir de la manera com ens afecten les primàries als sentits** subjectives, tenen poder d'afectar els nostres sentits i la nostra percepció de les mateixes, depenen de l'activitat del nostre enteniment, manera en com afecten les qualitats primàries als nostres sentits: colors, olors, sabors, so, temperatura etc.

Substància: **idea complexa que imaginem com a suport de les nostres idees simples. No es tracta d'un coneixement vertader perquè no tenim manera de demostrar la seva existència**.suport del conjunt de qualitats primàries i secundàries que tenen el poder d'afectar els nostres sentits. L'enteniment crea-infereix una idea complexa de substància com a suport.

Jo: consciència, depèn de l'experiència, no puc pensar en la meva identitat, en el meu jo, sense pensar en les meves experiències.

Coneixement intuïtiu: tipus de coneixement que percep la veritat de forma immediata (com els ulls perceben la llum).

Coneixement demostratiu: coneixement que fa que la ment trobi la conveniència o inconveniència entre les idees per mitjà del raonament i de l'ús d'idees intermediàries (proves) que no sempre són evidents, s'han de demostrar. Mitjançant aquest coneixement podem provar l'existència de les matemàtiques i de Déu.

Coneixement sensible: coneixement que ens demostra que el món existeix, perquè les coses del món són la causa de les nostres idees. No coneixem les coses en sí mateixes, sinó les idees que ens provoquen, per tant, no podem tenir un coneixement evident del que representen les nostres idees, sinó un probable.

Historial de revisions

de febrer

- ▶ 22 de febrer, 8:46
■ Oriol Hedo
- ▶ 17 de febrer, 8:43
■ Oriol Hedo
- 17 de febrer, 8:11
■ Oriol Hedo

Mostra els canvis